

Werkwoordspelling

Leer- en oefenboek (2)

Spellingsoefeningen verleden tijd
en voltooid deelwoord
Groep 8

© 2017 Junior Einstein bv Enschede, the Netherlands

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912. Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp). v. 01

All rights reserved. No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

ISBN 978-94-92265-46-3

Inhoudsopgave

Inleiding 4

Werkwoordstam 6

Persoonsvorm 8

Verleden tijd | Zwakke werkwoorden 10

Verleden tijd | Sterke werkwoorden 15

Voltooid deelwoord | Zwakke werkwoorden 19

Voltooid deelwoord | Sterke werkwoorden 24

Voltooid deelwoord | Bijvoeglijk gebruikt 29

Engelse werkwoorden 31

Laat het zien! 33

Spellingregels gemengd 34

Werkwoord Wijzer 39

Inleiding

Met dit Werkwoordspelling Leer- en oefenboek groep 8 (deel 2 van een serie) kunnen kinderen op een goede en verantwoorde manier – zelfstandig – hun vaardigheden voor werkwoordspelling verder ontwikkelen.

Werkwoordspelling is een belangrijk onderdeel van het spellingonderwijs. Om jezelf schriftelijk goed uit te drukken, is het belangrijk dat je goede zinnen maakt en de woorden op de juiste manier vervoegt en spelt. Bijna elke Nederlandse zin bevat werkwoorden, dus is het van belang dat een kind deze werkwoorden correct kan schrijven.

Bijna alle Nederlandse basisscholen bieden een basispakket aan om de werkwoordspelling aan te leren en te oefenen. Toch blijkt dat veel kinderen meer oefening nodig hebben dan dat dit basispakket biedt. Kinderen zijn over het algemeen niet zo bewust bezig met spelling, waardoor er snel fouten gemaakt kunnen worden.

Spelling moet steeds weer herhaald worden, want een kind past het altijd en overal toe. Tijdens de schoolperiode, maar ook in een toekomstige carrière en het privéleven. Het is belangrijk om te blijven oefenen om de spelling op niveau te houden.

Oefenen op basis van de leerlijn

Werkwoordspelling lijkt voor veel kinderen lastig, maar gelukkig is het helemaal niet zo ingewikkeld als vaak gedacht wordt. Met deze Leer- en oefenboeken kan op een gerichte en verantwoorde manier geoefend worden met de werkwoordspelling, doordat de opbouw van de boeken gebaseerd is op de leerlijn.

Leer- en oefenboek 1

Zo leren kinderen in het eerste deel voornamelijk de spellingregels in de tegenwoordige tijd. Dit begint met het onderwerp, de persoonsvorm en de werkwoordstam; de basis van veel spellingregels. Tevens is er speciale aandacht voor de spelling van het onvoltooid deelwoord en voor de spelling van Engelse werkwoorden in de tegenwoordige tijd. De vervoeging van de bijzondere werkwoorden wordt in de tegenwoordige tijd,

maar ook in de verleden tijd aangeboden.

Leer- en oefenboek 1 eindigt met gemengde oefeningen passend bij alle aangeboden spellingregels uit dit boek.

Leer- en oefenboek 2

In dit tweede deel komt een korte herhaling van de werkwoordstam en de persoonsvorm aan bod, gevolgd door de spellingregels in de verleden en de voltooid tijd. Er wordt ook aandacht besteed aan het voltooid deelwoord gebruikt als bijvoeglijk naamwoord en aan de spelling van Engelse werkwoorden in de verleden en de voltooid tijd. Ook dit deel eindigt met gemengde oefeningen passend bij de aangeboden spellingregels uit dit boek.

Leer- en oefenboek 3

Het laatste deel van de serie, Leer- en oefenboek 3, bevat gemengde oefeningen in de tegenwoordige tijd, de verleden tijd en de voltooid tijd. Ook komt de spelling van het onvoltooid deelwoord en het voltooid deelwoord gebruikt als bijvoeglijk naamwoord gemengd in de oefeningen aan bod. Met dit laatste deel kunnen kinderen testen of ze het geleerde uit deel 1 en 2 beheersen en kunnen toepassen.

Samen bieden deze drie delen een compleet Leer- en oefenpakket voor de werkwoordspelling in groep 8.

Verschillende oefeningen

Dit Leer- en oefenboek bestaat uit diverse eigentijdse oefeningen, die passen bij de beleavingswereld van het kind en die aansluiten bij de aangeboden spellingregels. Voorafgaand aan de oefeningen volgt een overzicht van wat er precies geleerd gaat worden, gevolgd door een heldere uitleg. In deze uitleg zijn belangrijke termen dikgedrukt en worden ondersteunende afbeeldingen en duidelijke voorbeeldzinnen gebruikt.

De opbouw van de oefeningen en de structuur van het Leer- en oefenboek maken dat kinderen verantwoord, maar ook zelfstandig kunnen oefenen. De moeilijkheidsgraad varieert en er is ruimte voor herhaling van de spellingregels. Hierdoor kan ieder kind een succesgevoel ervaren.

In de oefeningen wordt gebruik gemaakt van afkortingen. Tegenwoordige tijd wordt afgekort met tt, verleden tijd met vt, het voltooid deelwoord met vd, het onvoltooid deelwoord met ovd en het bijvoeglijk naamwoord met bn.

Laat het zien!

Na het algemene oefengedeelte volgt de pagina 'Laat het zien!' Deze pagina bevat een aantal vragen die kort toetst of het kind de inhoud van het boek en de aangeboden spellingregels heeft begrepen. Mochten bepaalde inhouden nog onduidelijk zijn, dan kunnen de pagina's met uitleg opnieuw doorgenomen worden.

Na de pagina 'Laat het zien!' volgt het oefengedeelte waarin alle aangeboden spellingregels uit dit boek gemengd worden aangeboden. Hierin kan het kind laten zien dat hij de opgedane kennis op de juiste manier kan toepassen.

Werkwoord Wijzer

Achter in het boek bevinden zich de Werkwoord Wijzers. Het doel van de Werkwoord Wijzers is: op een schematische en overzichtelijke manier laten zien hoe kinderen werkwoorden moeten spellen in de verleden tijd en de voltooid tijd.

De Werkwoord Wijzer kan uit het boek geknipt worden, zodat deze tijdens het maken van de oefeningen gebruikt kan worden als hulpmiddel.

Tips en ondersteuning

In het Leer- en oefenboek kunnen ook tips worden gegeven met betrekking tot de werkwoordspelling. Deze tips behoeven geen afzonderlijke en uitgebreide uitleg. Ze zijn er ter ondersteuning van de spellingregels en de oefeningen. Hieronder wordt een voorbeeld van een tip gegeven.

Klinkers zijn a, e, i, o, u.

Medeklinkers zijn alle andere letters.

Méér oefenen

Dit boek is het tweede deel van een set van drie. Alle boeken samen vormen een gedegen oefening voor de werkwoordspelling.

Méér oefenen? Wij bieden ook een uitgebreide online oefen- en leeromgeving. Kijk op onze website www.junioreinstein.nl.

In deze oefeningen leer je:

- wat de (ruwe) stam van een werkwoord is,
- welke regels er zijn om een ruwe stam te veranderen naar een juiste stam,
- hoe je de stam van een werkwoord op de juiste manier moet spellen.

De stam van een werkwoord vind je door **-en** van het hele werkwoord af te halen. Bij sommige werkwoorden haal je alleen de **-n** eraf. Bijvoorbeeld bij 'zien' en 'doen.' De stam wordt ook wel de **ik-vorm** van een werkwoord genoemd. Je gebruikt de stam als het onderwerp in de zin **ik** is, als **je / jij** achter het werkwoord staat en als de zin in de **gebiedende wijs** staat.

De stam

Hele werkwoord	-en eraf	De stam
rusten	rust(en)	(ik) rust
maaien	maai(en)	(ik) maai
zuchten	zucht(en)	(ik) zucht
hakken	hakk(en)	(ik) hakk hak

In het schema hierboven zie je dat je niet altijd een juiste stam overhoudt als je **-en** van het hele werkwoord afhaalt. De stam van het werkwoord 'hakken' is niet juist. Het is niet (ik) 'hakk', maar (ik) 'hak.' Deze stam moet je nog veranderen, zodat je de juiste stam krijgt.

Een stam die je nog moet veranderen noemen we een **ruwe stam**. De stamregels in het onderstaande schema laten zien wanneer en hoe je een ruwe stam moet veranderen.

Stamregels

	Hele werkwoord	Ruwe stam		De stam
Lange klinker	spreken	sprek	+ e	(ik) spreek
Dubbele medeklinker	gummen	gumm	- m	(ik) gum
Ruwe stam eindigt op -v	schrijven	schrijv	v = f	(ik) schrijf
Ruwe stam eindigt op -z	niezen	niez	z = s	(ik) nies
Trema in het werkwoord	neuriën	neurië	- ë/ë	(ik) neurie

Oefening 4: Vul de persoonsvorm in.

1. Twan _____ (vergezellen, vt) mij naar het schoolfeest.
2. Sverre _____ (schroeven, vt) de dop van de colafles.
3. Koen _____ (ontwarren, vt) de lampjes van de kerstboom.
4. De voetballers _____ (verspreiden, vt) zich over het veld.
5. Dorian _____ (kneuzen, vt) zijn ribben bij een ongelukkige val.
6. Mees _____ (tobben, vt) over de ruzie met zijn beste vriend.
7. De voormalige atleten _____ (sporten, vt) vroeger elke dag.
8. De bovenbouwers _____ (sarren, vt) de kinderen uit de onderbouw.
9. Het meisje _____ (verven, vt) het liefst met olieverf.
10. Zijn knieën _____ (knikken, vt) van angst.
11. De man en vrouw _____ (begroeten, vt) hun kinderen.
12. Bram _____ (azen, vt) op een plekje achter in de klas.

Oefening 5: Zet een streep onder de persoonsvorm in de zin. Zet de juiste vorm er in de verleden tijd achter.

Laurie onderstreept de persoonsvorm.

onderstreepte

1. Pien verbaast zich over het antwoord van Mark.
2. Job stamp op de grond van boosheid.
3. De honden rennen over het lange bospad.
4. De kinderen lachen om de grappige clown.
5. Durf jij niet met mij in die achtbaan?
6. Nico zucht diep bij het zien van zijn fouten.
7. Waarom schop je de bal naar de tegenstander?
8. Elke maandagochtend herhaalt juf de spellingregels.
9. Meester Max kopieert de samenvatting van geschiedenis.
10. Op de mooie zomerdag verbrandt Isa haar schouders.

In de voltooide tijd zijn er, net als in de verleden tijd, twee soorten werkwoorden: sterke werkwoorden en zwakke werkwoorden. Sterke werkwoorden kun je herkennen aan het veranderen van de klank in de verleden tijd. **Zwakke werkwoorden** veranderen niet van klank.

De zwakke werkwoorden kun je in de voltooide tijd op twee manieren vervoegen:
ge + stam + t of **ge + stam + d**.

Soms eindigt het voltooid deelwoord van een zwak werkwoord op **-en**: (Ik heb) gelachen.

Bij het voltooid deelwoord kun je, net als in de verleden tijd, gebruik maken van het ezelsbruggetje **'t x-kofschip** om de juiste vervoeging te vinden.

Vorm eerst de ruwe stam van het werkwoord en kijk naar de laatste letter van deze ruwe stam.

't x - k o f s c h i p

Eindigt de laatste letter van de ruwe stam op één van de letters uit 't x-kofschip, dan schrijf je in de voltooide tijd **ge + stam + t**. De letters o en i tellen niet mee.

Eindigt de laatste letter van de ruwe stam op een letter die **niet** in 't x-kofschip voorkomt, dan schrijf je in de voltooide tijd **ge + stam + d**. Dit geldt dus ook als de ruwe stam eindigt op de letter -o of -i.

Let op:

- Soms begint een werkwoord al met een voorvoegsel, zoals **be-**, **ver-**, **ont-** of **her-**. Je schrijft bij deze voltooid deelwoorden dan geen extra **ge-** meer, maar alleen **stam + t** of **stam + d**: (Ik heb) ~~geontdekt~~ -ontdekt.
- Als de ruwe stam van een werkwoord eindigt op een **-t** of **-d**, dan schrijf je in de voltooide tijd **geen** extra **t** of **d**: (ik heb) ~~gewacht~~ - gewacht.
- Als de ruwe stam van een werkwoord eindigt op een **-z** of een **-v**, dan eindigt het voltooid deelwoord altijd op een **-d**.

't x-kofschip

Hele werkwoord	Ruwe stam	't x-kofschip?	t of d?	Voltooid deelwoord
hurken	hurk	ja	t	ge + hurk + t = gehurkt
wachten	wacht	ja	t	ge + wacht + x = gewacht
durven	durv	nee	d	ge + durf + d = gedurfd
versmallen	versmal	nee	d	ge + versmal + d = versmald

Oefening 3: Kleur de sterke werkwoorden. Schrijf van deze werkwoorden het voltooid deelwoord op de lijntjes.

verven

zwerven

wringen

swingen

dwingen

breken

kweken

denken

krenken

schenken

kniezen

vriezen

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____
7. _____

Oefening 4: Zet een streep onder het hulpwerkwoord en vul het voltooid deelwoord in.

1. Er stonden geen stoelen, dus ik heb de hele ochtend _____ (staan, vd).
2. Achim had nooit _____ (weten, vd) dat lezen zo leuk kon zijn.
3. Ellis was plotseling _____ (verdwijnen, vd).
4. Ik kreeg een bloedneus nadat ik mijn neus had _____ (snuiten, vd).
5. De juf heeft de ouders van alle leerlingen _____ (spreken, vd).
6. Amber heeft een theesmaak voor haar moeder _____ (kiezen, vd).
7. De club heeft veel nieuwe leden _____ (werven, vd).
8. De autoruiten zijn helemaal _____ (beslaan, vd).
9. We hebben dit verhaal echt niet _____ (verzinne, vd)!
10. De marktkoopman heeft vandaag veel _____ (verkopen, vd).
11. Mitchel heeft het spannende boek in één dag _____ (lezen, vd).
12. Heb je de prijzen wel met elkaar _____ (vergelijken, vd)?
13. Als jij zelf had _____ (schieten, vd), was het een doelpunt geweest.
14. Jantien heeft de hele dag nog niks _____ (eten, vd).
15. Waar zijn Laura en Wesley nou ineens _____ (blijven, vd)?